

3. Про державну підтримку сільського господарства України: закон України від 24 червня 2004 р. № 1877-ІУ // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 49. – Ст. 527.
4. Лузан Ю.Я. Облік державної підтримки агропромислового виробництва / Ю.Л. Лузан, В.М. Жук, І.В. Герасимук. К. : Вид-во ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2009. – 324 с.
5. Роздайбіда О.В. Економіко-правові засади сучасного державного регулювання економіки АПК України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vnuua_etp/2011_2/17_.
6. Фінансово-економічний словник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cyclop.com.Ua/content/view/1608/1/1/1/>
7. Діброва А.Д. Державне регулювання сільського господарства: теорія, методологія, практика / А.Д. Діброва / . – К. : ВРД «Формат». – 2008. – 448 с.
8. Про державну підтримку сільського господарства України: закон України від 24 червня 2004 р. № 1877-ІУ // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 49. – Ст. 527.
9. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою : Закон України від 09.02.2012, № 4391-УІ // Голос України. – 2012. – № 43. – 5 березня.
10. Левандівський О.Т., Особливості державного регулювання АПК // Економіка та управління АПК : Збірник наукових праць / Білоцерків. нац. аграр. ун-т.–Біла Церква, 2011. – Вип. 5(85). – С. 16–20.
11. Розвиток аграрного виробництва як передумова забезпечення продовольчої безпеки України. – К. : НІСД, 2011. – 39 с.
12. Висновки щодо виконання Державного бюджету України за 2012 рік [Електронний ресурс]: режим доступу : // http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16741935/Visnovok_2012.pdf
13. Producer and Consumer Support Estimates (OECD Database 1986–2012) / Organisation for economic cooperation and development [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=MON2012TSE_EE
14. Щодо розбудови механізмів державної підтримки сільськогосподарського виробництва в Україні. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // <http://www.niss.gov.ua/articles/910/>

УДК 658.15

Ларікова Т.В.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРАХУНКУ ІНТЕГРАЛЬНОЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Стаття присвячена дослідженню методів розрахунку інтегральної оцінки фінансового стану з метою оперативної оцінки показників фінансового стану та виявлення резервів підвищення ефективності функціонування суб'єктів господарювання.

Ключові слова: інтегральна оцінка, фінансовий стан, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність, рентабельність.

Ларикова Т.В. ОСОБЕННОСТИ РАСЧЕТА ИНТЕГРАЛЬНОЙ ОЦЕНКИ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ СУБЪЕКТОВ ВЕДЕНИЯ ХОЗЯЙСТВА

Статья посвящена исследованию методов расчета интегральной оценки финансового состояния с целью оперативной оценки показателей финансового состояния и выявления резервов повышения эффективности функционирования субъектов ведения хозяйства.

Ключевые слова: интегральная оценка, финансовое состояние, ликвидность, платежеспособность, финансовая стойкость, деловая активность, рентабельность.

Larikova T.V. THE ARTICLE IS DEVOTED FEATURE OF CALCULATION OF INTEGRAL ESTIMATION OF THE FINANCIAL STATE OF SUBJECTS OF MENAGE

To research of methods of calculation of integral estimation of the financial state with the purpose of operative estimation of indexes of the financial state and exposure of backlogs of increase of efficiency of functioning of subjects of menage.

Keywords: integral estimation, financial state, liquidity, solvency, financial firmness, business activity, profitability.

Постановка проблеми. Оцінка фінансового стану суб'єктів господарювання передбачає вивчення та розрахунок комплексу показників, які відображають різні сторони діяльності підприємств та впливають на ефективність прийняття управлінських рішень. За результатами оцінки фінансового стану можливо побачити проблемні сторони фінансової діяльності підприємства та розробити заходи щодо підвищення ліквідності, платоспроможності, рентабельності, фінансової стійкості, також оцінити виробничий механізм та визначити перспективи його розвитку, виявити резерви підвищення ефективності функціонування підприємства та попередити виникнення фінансових негараздів. Групування зазначених показників дозволяють отримати інтегральну оцінку фінансового стану підприємства у ринковому середовищі.

Таким чином, актуалізується питання удосконалення методики оцінки фінансового стану з метою чіткого уявлення про фінансове положення підприємств та можливості визначення рекомендацій щодо покращення їх діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній літературі дослідженню методів оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання приділялось багато уваги зарубіжними та вітчизняними вченими, зокрема: Е. Альтманом, М.І. Бакановим, У. Бівером, А. Гропелі, В.В. Ковальовим, І.Я. Лукасевич, Е. Нікбахтом, Р.С. Сайфулінін, Г.В. Савицькою, А.Д. Шереметом, та ін. Значний внесок у розробку теоретико-методичних засад оцінки фінансового стану підприємств внесли такі вчені, як: Т.Г. Бень, М.Д. Білик, Ф.Ф. Бутинець, С.Б. Довбань, В.М. Івахненко, Л.А. Лахтіонова, Є.В. Мних, В.О. Подоль-

ська, А.М. Поддєрьогін, В.В. Сопко, О.О. Терещенко, М.Г. Чумаченко, А.В. Чупіс, О.В. Яріш та ін.

Також існує нормативно-правове забезпечення для оцінки фінансового стану підприємства, зокрема: Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій № 81 від 27.06.97 [2]; Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій № 22 від 23.02.98 [1]; Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій № 759/10/20-2117 від 27.01.98 р. [3]; Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації № 49/121 від 26.01.2001 [5]; Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємств та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства № 14 від 19.01.2006 [4]; Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими №23 від 25.01.2012 р. [6].

Однак, незважаючи на велику кількість публікацій з питань оцінки фінансового стану підприємств, не існує єдиного підходу щодо формування основних показників

оцінки фінансового стану, методики їх обчислення та інтерпретація оцінювальних параметрів, які впливають на якість та достовірність розрахунку інтегральної оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати дослідження, яке полягає в аналізі методів розрахунку інтегральної оцінки фінансового стану з метою оперативної оцінки ліквідності, платоспроможності, рентабельності, фінансової стійкості, виявлення резервів підвищення ефективності функціонування підприємства та попередження виникнення фінансової кризи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Методика оцінки фінансового стану підприємства та розрахунок інтегральної оцінки передбачає реалізацію декількох етапів, а саме: визначення основних напрямів оцінки; вибір основних фінансових коефіцієнтів за кожним з аналітичних напрямів; розрахунок для кожного з коефіцієнтів нормативного значення; визначення вагомості окремих коефіцієнтів; формування узагальнюючих показників; розробку інтегральної оцінки фінансового стану підприємства.

Проведення діагностики за інтегральним показником фінансово-господарської діяльності дозволяє

Таблиця 1

Інтерпретація груп показників оцінки фінансового стану підприємства

Показник	Розрахунок	Оцінювальні (рекомендаційні) параметри
1. Показники ліквідності та платоспроможності		
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кабл)	$K_{абл} = \frac{\text{грошові кошти та їх еквіваленти}}{\text{поточні зобов'язання}}$	0,15 – 0,2
Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	$(K_{пл}) = \frac{\text{оборотні активи} - \text{запаси}}{\text{поточні зобов'язання}}$	0,5 – 0,8
Коефіцієнт загальної ліквідності (Кзл)	$(K_{зл}) = \frac{\text{оборотні активи}}{\text{поточні зобов'язання}}$	1- 2
Коефіцієнт власної платоспроможності (Квпл)	$(K_{впл}) = \frac{\text{оборотні активи} - \text{поточні зобов'язання}}{\text{поточні зобов'язання}}$	>1
2. Показники ділової активності		
Коефіцієнт оборотності активів (Коба)	$K_{оба} = \frac{\text{дохід від реалізації товарів (робіт, послуг)}}{\text{середня вартість активів}}$	Тенденція до зростання
Коефіцієнт оборотності запасів (Кобз)	$K_{обз} = \frac{\text{дохід від реалізації товарів (робіт, послуг)}}{\text{середня вартість запасів}}$	Тенденція до зростання
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз)	$K_{одз} = \frac{\text{дохід від реалізації товарів (робіт, послуг)}}{\text{середня дебіторська заборгованість}}$	Тенденція до зростання
Термін погашення дебіторської заборгованості (Кдз)	$K_{дз} = \frac{\text{середня кредиторська заборгованість}}{\text{дохід від реалізації товарів (робіт, послуг)} * 365}$	Тенденція до зростання
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Кокз)	$K_{окз} = \frac{\text{дохід від реалізації товарів (робіт, послуг)}}{\text{середня кредиторська заборгованість}}$	Тенденція до зростання
Термін погашення кредиторської заборгованості (Кпкз)	$K_{пкз} = \frac{\text{середня кредиторська заборгованість}}{\text{дохід від реалізації товарів (робіт, послуг)} * 365}$	Тенденція до зростання
3. Показники фінансової стійкості		
Коефіцієнт фінансової незалежності (Кфнз)	$K_{фнз} = \frac{\text{власний капітал}}{\text{обсяг балансу}}$	>0,5
Коефіцієнт фінансової залежності (Кфз)	$K_{фз} = \frac{\text{власний капітал}}{\text{залучений капітал}}$	>1
Коефіцієнт співвідношення необоротних та оборотних активів (Кна/оа)	$K_{на/оа} = \frac{\text{необоротні активи}}{\text{оборотні активи}}$	<1
Коефіцієнт постійного активу (Кпа)	$K_{па} = \frac{\text{необоротні активи}}{\text{власний капітал}}$	0,5
4. Показники рентабельності		
Рентабельність продажу (Рп)	$R_{п} = \frac{\text{чистий прибуток}}{\text{дохід від реалізації товарів}}$	Тенденція до зростання
Рентабельність активів (Ра)	$R_{а} = \frac{\text{чистий прибуток}}{\text{активи}}$	Тенденція до зростання
Рентабельність власного капіталу (Рвк)	$R_{вк} = \frac{\text{чистий прибуток}}{\text{власний капітал}}$	Тенденція до зростання
Рентабельність продукції (Рп-і)	$R_{п-і} = \frac{\text{чистий прибуток}}{\text{собівартість продукції}}$	Тенденція до зростання

отримати досить вичерпну інформацію про фінансовий стан підприємства на даному етапі його розвитку та можливу динаміку у майбутньому. Інтегральна оцінка формується на основі опису досліджуваного об'єкта, який характеризується великою кількістю ознак, меншим числом інформативних показників. Агрегування ознак в одну інтегральну оцінку ґрунтується на так званій «теорії адитивної цінності», згідно з якою цінність цілого дорівнює сумі цінностей його складових [9, с. 26].

У вітчизняній та зарубіжній практиці існують різні підходи щодо побудови системи показників фінансового стану підприємства. На основі абсолютних показників фінансової звітності можна розрахувати більше 200 відносних аналітичних показників, які можуть використовуватись при аналізі фінансового стану, однак на практиці використовується не більше 80-ти коефіцієнтів [10, с. 53].

Загалом при виділенні основних показників фінансового стану підприємства з усієї сукупності коефіцієнтів необхідно керуватись принципом максимальної інформативності та допустимої мультиколінеарності, а групувати коефіцієнти відповідно до певного аспекту діяльності підприємства, який вони дозволяють описати.

Отже, оцінити фінансовий стан підприємства пропонуємо шляхом розрахунку чотирьох груп показників, таких як: ліквідність та платоспроможність; ділова активність; фінансова стійкість; рентабельність. Кожна група характеризує окремих аспект діяльності суб'єкта господарювання.

Інтерпретація таких груп показників оцінки фінансового стану наведена в табл. 1.

Завершати методику оцінки фінансового стану підприємства пропонуємо через розрахунок інтегрального показника. В економічній літературі узагальнено існуючі методи визначення інтегральних показників в наступні групи: індексний метод; бальний (рейтинговий) метод; графічний метод; статистичний метод [7, с. 199].

Виділяємо бальний метод, суть якого полягає у визначенні кожного показника певної кількості балів відповідно до його фактичного значення за спеціально розробленою шкалою оцінювання і результатом розрахунку є сума балів.

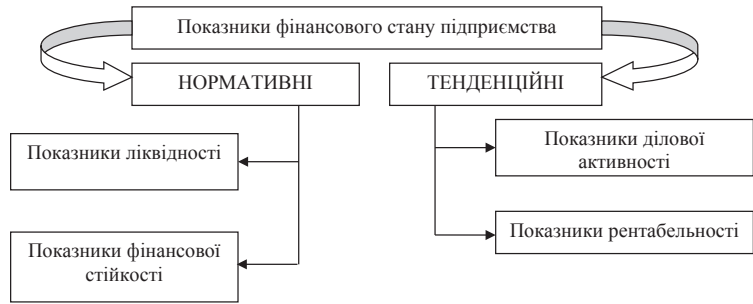

Рис. 1. Нормативні та тенденційні показники фінансового стану підприємства

Даний метод побудований на такому принципі: у неточних науках думки експертів і суб'єктивних суджень через необхідність мають замінити точні закони причинності, що відбиваються природничими науками [8, с. 36].

Як видно з табл. 1. для оцінки фінансового стану є показники нормативні, які мають оцінювальні параметри, та тенденційні показники, які їх не мають.

Отже, під нормативними показниками розуміють такі показники, для яких встановлено оцінювальні (рекомендаційні) параметри. Під тенденційними показниками фінансового стану підприємства слід розуміти такі показники, для яких не встановлено загальноприйнятих значень та які оцінюються бажаним вектором напрямлення (збільшення або ж зменшення).

Для проведення інтегральної оцінки фінансового стану підприємства пропонуємо сукупність показників фінансово-господарського стану підприємства поділити на дві групи: нормативні та тенденційні (рис. 1).

Доцільність такого поділу показників пояснюється зменшення міри фінансового ризику при визначенні рейтингу підприємства. Оскільки відповідність встановленим нормативам діяльності має бути першочерговою вимогою для оцінки фінансового стану, а динаміка тенденційних показників має бути похідною від нормованих значень.

Групування показників і визначення мінімально граничного значення за критеріями оцінки фінансового стану, визначеними експертним шляхом представлено в табл. 2.

Таблиця 2

Групування показників за критеріями оцінки фінансового стану (бальний метод)

Показник	Границі класів згідно з критеріями (бал)					
	1-й клас	2-й клас	3-й клас	4-й клас	5-й клас	6-й клас
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Більше 0,25-156	0,2-126	0,15-106	0,1-86	0,05-46	0,04-06
Коефіцієнт поточної ліквідності	Більше 1,0-136	0,9-116	0,8-106	0,7-96	0,6-66	0,5-06
Коефіцієнт поточної ліквідності	Більше 2,0-136	(1,9-1,7) – (12-11)6	(1,6-1,4) – (10,5-7,5)6	(1,3-1,1) – (6-3)6	1,0-26	Менше 1-06
Коефіцієнт власної платоспроможності	Більше 1 – 156	(0,9-0,8) – (14-12)6	(0,7-0,5) – (11-8,5)6	(0,4-0,3) – (7-4)6	0,2-1,56	Менше 1-06
Коефіцієнт фінансової незалежності	Більше 0,6-126	(0,59-0,54) – (11-10)6	(0,53-0,43) – (9-7,4)6	(0,42-0,41) – (6,8-2,8)6	0,4-1,56	Менше 0,3-06
Коефіцієнт фінансової залежності	Більше 0,5-126	0,4-106	0,3-96	0,2-66	0,15-36	Менше 0,1-06
Коефіцієнт співвідношення мобільних та іммобільних активів (Кма/іма)	Більше 1,0-106	0,9-96	0,8-76	0,7-66	0,6-36	Менше 0,5-06
Коефіцієнт постійного активу (Кпа)	Більше 0,5-106	0,4-96	0,3-7	0,4-6	0,3-3	Менше 0,2-06
Мінімальне значення границі	1006	88-846	73,5-66,46	54,8-44,86	246	06

Отже, інтегральну оцінку фінансового стану підприємства можна провести на основі зіставлення граничних (критичних і нормальних) та фактичних значень індикаторів.

Експрес-оцінка фінансового стану є досить ефективною і може здійснюватися із застосуванням графічного підходу. При його використанні нормальні значення індикаторів обмежують зону нормального рівня фінансового стану підприємства, критичні – зону критичного рівня, критичні плюс дельта – передкризову зону.

Нормування варто проводити стосовно нормального значення показника:

$$X_i = \left(\frac{P_{\text{фп}}}{P_{\text{ін}}}\right)^b, \quad (1)$$

де $P_{\text{фп}}$, $P_{\text{ін}}$ – відповідно фактичне і нормального значення i -го показника;

b – показник ступеня (для показника типу «мінімум» дорівнює 1, для показника типу «максимум» дорівнює -1).

Нормоване значення критичного показника визначається за формулою:

$$X_{\text{кр}} = \left(\frac{P_{\text{кр}}}{P_{\text{ін}}}\right)^b, \quad (2)$$

де $P_{\text{кр}}$ – критичне значення вихідних показників.

Таким чином, у якості індикаторів рівня фінансового стану компанії можуть виступати нормовані значення показників, розраховані на базі нормальних (граничних) значень вихідних показників. Наприклад, якщо критичне значення коефіцієнта абсолютної ліквідності дорівнює 0,2, а нормальне 0,5, то значення індикатора відповідно будуть рівні $X_{\text{кр}} = 0,2/0,5 = 0,4$ і $X_{\text{н}} = 1$.

Графічна інтерпретація отриманих оцінок допомагає кращому сприйняттю і характеризує не тільки поточний фінансовий стан компанії, але і той стан, до якого варто прагнути. Проілюструємо розглянутий метод, використовуючи дані фінансової звітності великої групи компаній (ГК) виробничого спрямування.

На підставі даних форми 1 Баланс (Звіт про фінансовий стан) та форми 2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) розраховано показники ліквідності та платоспроможності (табл. 3).

Можна побачити, що найбільші значення показники ліквідності були у 2011 році, у 2012 році вони значно знизились, але майже усі відповідали нормальним значенням, а у 2013 році підвищились на такий рівень: абсолютна ліквідність – 0,98; поточна ліквідність – 4,16; загальна ліквідність – 5,54; власна платоспроможність – 4,54, такі результати свідчать про ліквідність та фінансову платоспроможність підприємства.

Також проаналізовано показники фінансової стійкості підприємства (табл. 4).

Аналіз фінансової стійкості за 2011–2013 рр. показав, що протягом аналізованого періоду підприємство було фінансово стійким, оскільки показники фінансової незалежності були вище 0,5, що свідчить про достатність власних коштів; показники фінансової залежності – більше 1, що свідчить про можливість покриття залучених коштів за рахунок власних ресурсів; показники співвідношення мобільних до іммобільних активів – більше 1, свідчить достатність оборотних активів, що актуально для виробничого підприємства; показники постійного активу більше

Таблиця 3

Показники ліквідності та платоспроможності ГК за 2011–2013 рр.

Показники	2011 р.	2012 р.	2013 р.	Відхилення		
				2012–2011 рр.	2013–2012 рр.	2013–2011 рр.
Запаси, тис. грн.	10645	10648	12096	3	1448	1451
Дебіторська заборгованість за звітний період, тис. грн.	10688	13187	12702	2499	-485	2014
Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	21541	1152	8608	-20389	7456	-12933
Оборотні активи, тис. грн.	45382	34121	48566	-11261	14445	3184
Поточні зобов'язання, тис. грн.	6254	9698	8774	3444	-924	2520
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кабс)	3,44	0,12	0,98	-3,33	0,86	-2,46
Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	5,55	2,42	4,16	-3,13	1,74	-1,40
Коефіцієнт загальної ліквідності (Кзл)	7,26	3,52	5,54	-3,74	2,02	-1,72
Коефіцієнт власної платоспроможності (Квпл)	6,26	2,52	4,54	-3,74	2,02	-1,72

Таблиця 4

Показники фінансової стійкості ГК за 2011–2013 рр.

Показники	2011 р.	2012 р.	2013 р.	Відхилення		
				2012–2011 рр.	2013–2012 рр.	2013–2011 рр.
Необоротні активи, тис. грн.	47539	85677	110948	38138	25271	63409
Оборотні активи, тис. грн.	45382	34121	48566	-11261	14445	3184
Власний капітал, тис. грн.	84063	108099	139326	24036	31227	55263
Залучений капітал, тис. грн.	8858	11699	20898	2841	9199	12040
Сума балансу, тис. грн.	92921	119798	159514	26877	39716	66593
Коефіцієнт фінансової незалежності (Кфнз)	0,90	0,90	0,87	0,00	-0,03	-0,03
Коефіцієнт фінансової залежності (Кфз)	9,49	9,24	6,67	-0,25	-2,57	-2,82
Коефіцієнт співвідношення мобільних до іммобільних активів (Кіма/ма)	1,05	2,51	2,28	1,46	-0,23	1,24
Коефіцієнт постійного активу (Кпа)	0,57	0,79	0,80	0,23	0,00	0,23

Таблиця 5

Вихідні дані для побудови діаграми індикаторів оцінки фінансового стану ГК за 2013 р.

Показники	Граничне значення показника		Граничне значення індикатора		Фактичне значення	
	критичне Ркр	нормальне Рн	критичне Хкр	нормальне Хн	показника Рф	індикатора Хф
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,04	0,25	0,16	1	0,98	6,13
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,5	1	0,5	1	4,16	8,32
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,9	2	0,45	1	5,54	12,31
Коефіцієнт власної платоспроможності	0,9	1	0,9	1	4,54	5,04
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,2	0,6	0,33	1	0,87	2,64
Коефіцієнт фінансової залежності	0,1	0,5	0,2	1	6,67	33,35
Коефіцієнт співвідношення мобільних та іммобільних активів (Кма/іма)	0,5	1	0,5	1	2,28	4,56
Коефіцієнт постійного активу (Кпа)	0,15	0,5	0,3	1	0,8	2,67

0,5, що свідчить про фінансування власних ресурсів у розвиток підприємства.

Для побудови діаграми індикаторів рівня оцінки фінансового стану визначено нормовані значення відповідних показників (табл. 5).

Результати аналізу показали, що фактичні (2013 року) показники абсолютної, поточної та загальної ліквідності мають значення 0,98; 4,16; 5,54, а нормальні їх значення 0,25; 1; 2 це означає, що підприємство є абсолютно ліквідним, оскільки фактичні результати значно перевищують їх нормальні значення.

Показники фінансової незалежності та залежності у 2013 році мали такі значення: 0,87; 6,67; 2,28, а нормальні їх значення 0,6; 0,5, це означає, що підприємство повністю забезпечене власним капіталом і є фінансово незалежним, оскільки фактичні результати значно перевищують їх нормальні значення.

Графічно критичні, нормальні і фактичні значення наведено на діаграмі індикаторів оцінки фінансового стану ГК за 2013 рік (рис. 2).

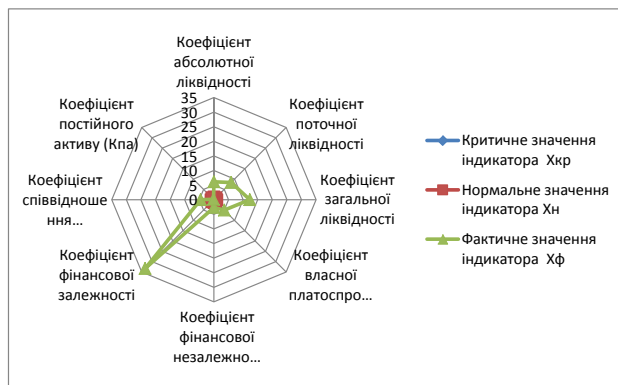

Рис. 2. Діаграма індикаторів оцінки фінансового стану ГК за 2013 рік

Як видно із діаграми, ГК має дуже добрий фінансовий стан у 2013 рік, фактичні результати більші від критичних та нормованих, що їх майже не видно.

Отже, для інтерпретації інтегральної оцінки розмежуємо значення з використанням методом рейтингової оцінки. В основі визначення класу (рівня) фінансового стану лежать граничні значення показників (табл. 5) та їхній рейтинг. Якщо оцінка має значення вище нормального, то їй присвоюють I клас, нижче нормального, але вище критичного – присвоюють II клас, нижче критичного – III клас. Модель шкали, що включає показники ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості, подана у табл. 6

Таблиця 6

Шкала для оцінки фінансового стану компанії

Найменування показника	I клас	II клас	III клас
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Більше 0,25	0,1	0,04
Коефіцієнт поточної ліквідності	Більше 1,0	0,7	0,5
Коефіцієнт загальної ліквідності	Більше 2,0	1,3-1,1	Менше 1
Коефіцієнт власної платоспроможності	Більше 1	0,4-0,3	Менше 1
Коефіцієнт фінансової незалежності	Більше 0,6	0,42-0,41	Менше 0,3
Коефіцієнт фінансової залежності	Більше 0,5	0,2	Менше 0,1
Коефіцієнт співвідношення мобільних та іммобільних активів	Більше 1,0	0,7	Менше 0,5
Коефіцієнт постійного активу	Більше 0,5	0,4	Менше 0,2

Загальна оцінка дається у балах, які визначаються як добуток рейтингу кожного показника на клас, а рейтинг кожного показника встановлюється в залежності від цілей дослідження і важливості показника для обраного напрямку дослідження:

$$B = \sum P_{ei} \times K_{li}, \quad (3)$$

де B – сума балів; P_{ei} – рейтинг i-го показника; K_{li} – клас i-го показника.

Практичне відображення оцінки фінансового стану ГК за 2013 рік згідно розробленої шкали наведена (табл. 7).

В результаті аналітичних розрахунків видно, що інтегральна оцінка фінансового стану ГК за 2013 рік склала 100 балів, що відповідає I класу і дозволяє оцінити фінансовий стан компанії вище нормального, що свідчить про високий рівень показників ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, в результаті використання інтегральної оцінки фінансового стану можливо побачити проблемні сторони фінансового стану підприємства та розробити заходи щодо підвищення ліквідності, платоспроможності, виявити резерви підвищення ефективності функціонування підприємства та попередити виникнення фінансової кризи.

Запропонована методика може використовуватися у діяльності вітчизняних підприємствах України, так і за кордоном. Це пояснюється її універсальністю, повнотою множини оцінювальних параметрів, а також простою розрахунків. Виходячи з проведеного дослідження,

Таблиця 7
**Інтегральна оцінка фінансового стану ГК
 за 2013 рік**

Показники	Рейтинг показників, %	Фактичне значення показника	Клас	Бали
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	15	0,98	1	15
Коефіцієнт поточної ліквідності	13	4,16	1	13
Коефіцієнт загальної ліквідності	13	5,54	1	13
Коефіцієнт власної платоспроможності	15	4,54	1	15
Коефіцієнт фінансової незалежності	12	0,87	1	12
Коефіцієнт фінансової залежності	12	6,67	1	12
Коефіцієнт співвідношення мобільних та іммобільних активів	10	2,28	1	10
Коефіцієнт постійного активу	10	0,8	1	10
Інтегральна оцінка фінансового стану	100	X	X	100

можна стверджувати, що універсальність та адекватність запропонованої моделі дозволяє покласти її в основу прогнозування фінансового стану підприємства, тому подальшої розробки потребує методика прогнозування фінансового стану виробничих підприємств.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій № 22 від 23.02.98 – [Електронний ре-

- сурс] / Рекомендації Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98/print1389935151858715>.
2. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій № 81 від 27.06.97 – [Електронний ресурс] / Рекомендації Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288-97>.
 3. Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій від 27.01.98 р. № 759/10/20-2117 – [Електронний ресурс] / Рекомендації Державної податкової адміністрації України – Режим доступу : <http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=156&ArtID=422>.
 4. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємств та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства № 14, 19.01.2006 – [Електронний ресурс] / Рекомендації Міністерства економіки України – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0014665-06>.
 5. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації № 49/121 від 26.01.2001 – [Електронний ресурс] / Рекомендації Міністерства фінансів України – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>.
 6. Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями № 23 від 25.01.2012 – [Електронний ресурс] / Постанова Правління Національного банку України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12>.
 7. Гнатієнко Г.М. Експертні технології прийняття рішень: монографія [Текст] / Г.М. Гнатієнко, В.Є. Снитюк. – К. : ТОВ «Маклаут», 2008. – 444 с.
 8. Грабовецький Б.Є. Використання методу Дельфі для визначення оптимальних показників оцінки ефективності інвестиційної діяльності [Текст] / Б.Є. Грабовецький // Статистика України. – 2009. – № 9. – С. 35–41.
 9. Єріна А.М. Статистичне моделювання та прогнозування [Текст]: навч. посібн. / А.М. Єріна. – К. : НЕУ, 2001. – 170 с.
 10. Лукасевич І.Я. Стратегические показатели финансового анализа [Текст] / И.Я. Лукасевич // Финансы. – 2002. – № 7 – С. 52–55.
 11. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посібник. [Текст] / О.О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2000. – 567 с.